

Samlet oversikt over alle SOP-artikler om Stavanger-utgivere

Tabellen under er innholdsfortegnelse i dette dokumentet som tar med alle artikler vi har hatt i Samling Om Postkortet siden vi startet opp i 1984 – uavhengig om artiklene omtaler de seriene vi har laget registreringslister for eller ikke. Artiklene er ikke oppdatert, selv om vi har fått ny kunnskap underveis. Endringene vil kunne leses ut av registreringsoversiktene.

SOP #	Artikkel	Forfatter	Side
29	Stavanger forende fotografer	Vidar Flesland	2
96	A/S Stavanger forenede Fotografer og A/S Stavanger forenede Fotografer Eft.	Per Otto Vold	4
98	Flere Stavanger-utgivere	Per Otto Vold	16

Stavanger forenede fotografer

av Vidar Flesland

Stavanger forenede fotografer er et vanlig navn å finne for oss som samler på topografiske postkort, - i alle fall på kort fra Vestlandet. I en artikkel i Stavanger Museums årbok 1993 finnes noen opplysninger om dette firmaet.

Det har sin bakgrunn i Stavanger fotografiske forening, som ble stiftet 10. mai 1906. Stifterne var Einar Oulii, Karl Kørner, Håkon Johannesen, Børre Norland, Carl Jacobsen, Olav Hersest, Waldemar Eide, Johan Figved og Oluf Henrichsen, som alle var etablerte fotografer i Stavanger.

Foreningens formål var å "hevde fagets interesser". Bl.a. hadde de hatt problemer ved at omreisende fotografer i distriktet hadde utgitt seg for å være representanter for fotografiske firmaer i Stavanger. De hadde tatt opp bestillinger mot forhåndsbetaling, men det var så som så med kvaliteten, i den grad bildene ble levert. Det ble besluttet at foreningen skulle opprette en "reiseforretning" for å møte konkurransen fra de useriøse aktørene.

Parti af Kjølssdalen. A/S Stvgr. forenede Fotografer. No. 3084. Eneret: P.M. Jonsen. Ikke brukt.

Stavanger forenede fotografer ble som et resultat av dette stiftet i januar 1907, og måneden etter hadde de flere oppslag i Stavanger Aftenblad:

"Upaalidelige reisende fotografer.

Stav. fotografiske forening gjør modtræk.

Distrikterne heromkring har i den senere tid været bereist af endel fotografer, som paastaaes at være upaalidelige og uærlige; de mottar bestillinger paa bromidbilleder og udfører fotografering af personer, gaarde osv., hvorefter de modtar forskuddsbetaling - og senere intet leverer.

For at møde dette uvæsen har Stavanger fotografiske forening, som bestaar af samtlige herværende fotografer samt hr. Rasmus Mortensen, Sand, besluttet at danne et aktieselskab under navn af "Stavanger forenede fotografer", som vil udsende reisende fotografer, udstyret med nødvendige anbefalinger og med fuld garanti for i enhver henseende forsvarlig behandling."

"Advarsel!

Da den fotografiske forening i Stavanger er gjort bekjent med, at endel, tildels uvæderheftige folk reiser rundt i de forskjellige distrikter og optager ordres paa bromidbilleder, samt udfører fotografering af personer, gaarde etc. mod hel eller delvis forskudsbetaling, og da det gjentagne gange har vist sig, at publikum enten ikke har faaet sine betalte billeder eller ogsaa har faaet ubrugelige og værdiløse sager, tillader man sig at rette en indtrængende advarsel til publikum, om ikke at indlade sig med alle og enhver.

For nu at modarbeide dette uvæsen har Stavanger fotografiske forening startet en reiseforretning under firma "Stavanger forenede fotografer", samt engageret endel herrer, som vil bereise de forskjellige distrikter, og som ved at fremvise en trykt fuldmagt fra Stavanger fotografiske forening forsynet med formandens attesterede underskrift, er berettiget til at optage ordres paa saavel fotografering som bromider m.m.

Publikum vil saaledes have en sikker garanti for at faa sine billeder i rette tid og ligeledes samvittighedsfuldt udført, det er derfor at anbefale enhver at vente til foreningens udsendinger indfinder sig.

Stvgr. Fotogr. Forening.
C. Kørner,
D. p.t. formand."

Etter en aktiv oppstartfase avtok interessen for foreningsarbeidet ganske snart. Mellom november 1909 og januar 1915 skal det ikke ha vært protokollført referater verken fra styre- eller medlemsmøter.

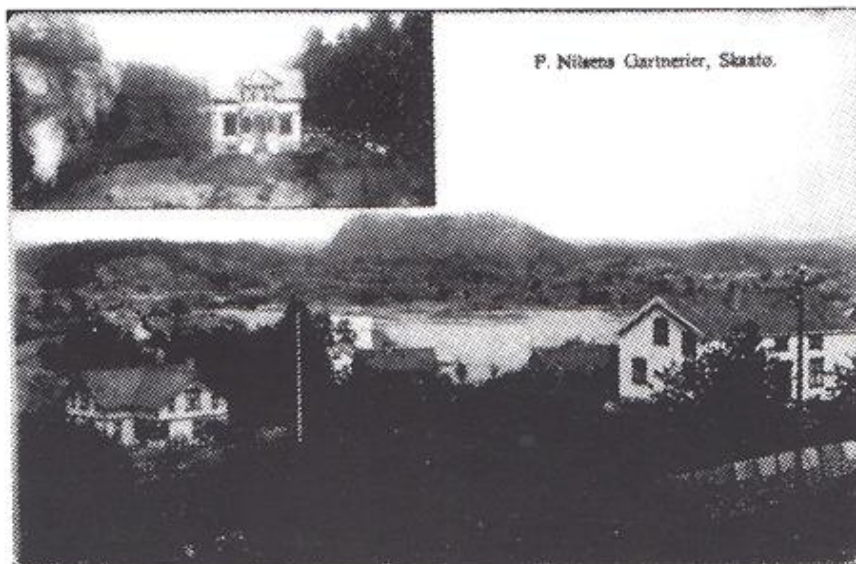
Stavanger forenede fotografer ble senere overtatt av Olaf Herseth og Carl Jacobsen. Når det skjedde, framgår ikke av artikkelen, men det er nevnt at Herseth drev firmaet under første verdenskrig. Han flyttet fra Stavanger i 1920-årene, og jeg vil anta at firmaet da var avviklet.

Stavanger forenede fotografer har utgitt et stort antall postkort fra mange deler av landet. De fleste av dem eg har sett, er utført i lystrykk og postsendt i tidsrommet 1908-1911. Det rimer jo bra med opplysningene ovenfor, men antallet kort jeg har sett er beskjedent, så det er vanskelig å si om de utgjør et noenlunde representativt utvalg.

Kilder:

Egil Henriksen:
Portrett, illustrasjon
og dokumentasjon.
Fotografiet i Stavanger
fra 1885 til 1920.
Stavanger Museums
Årbok 1993.
Samling om Postkortet
nr. 15.
Egen samling.

*P. Nilsens Gartnerier,
Skaatø.
A/S Stvgr. forenede
Fotografer.
No. 2108 b u.e.
Postsendt 6/12-08.*

A/S Stavanger forenede Fotografer og A/S Stavanger forenede Fotografer Eft.

Av Per Otto Vold

Stavanger forende fotografer ble stiftet 7. februar 1907 og ble sendt til skifteretten 16. februar 1911. Har ikke kort som er stemplet i 1907, men tidlig i 1908 og ellers er de gitt ut til de gikk konkurs.

T.h. Faksimile fra Norsk Kundgjørelses-tidende om innføring i firmaregistret. Meldingen ble publisert 16. februar 1907.

Når det gjelder hvem som faktisk har tatt bildene er det nok ikke så lett å finne ut av. Det finnes annonser fra Stavanger Forenede Fotografer i et stort antall av landets aviser hvor de søker etter henholdsvis reise-fotografer og/eller bromidagenter.

De ga ut postkort fra hele Norge, men mest fra kystfylker. Kortmotivene var hovedsakelig fra småplasser, og mange motiver er også tatt om vinteren. Hvor mange kort de har gitt er vanskelig, men anslagsvis mange hundre eller mer enn tusen. Siden alle motiver er fra småplasser har nok opplagene vært små – slik at kortene er vanskelig å få tak i.

Det er ikke gitt ut så mange postkort i fylkene Rogaland, Hordaland samt Møre og Romsdal. Grunnen til dette er at fotografene som var med i Stavanger Forenede Fotografer ga ut postkort selv fra disse fylkene, så de ville unngå å være konkurrenter, De utga postkort i samme periode.

Vil vise noen kort fra forskjellige plasser og typer som de har gitt ut.

Herved anmeldes til indførelse i firma-registret **aktieselskabet Stavanger forenede fotografer** med forretnings-kontor Stavanger. Formaalet er at drive fotografisk reise forretning. Aktiekapitalen ud-gjør kr. 1000,00, fordelt paa 10 aktier à kr. 100,00, hvoraf kr. 50,00 indbetalt. Resten kan naarsomhelst kræves indbetalt. Aktierne lyder paa navn. Aktionærerne hefter ikke udenom aktiernes paalydende. Bekjendt-gjørelse til aktionærerne sker ikke i offentlige tidender. Selskabets bestyrelse bestaar af 1) Carl Kørner, bopæl Kirkegaden 30, 2) Hakon Johannesen, bopæl Skagen 21, 3) Einar Oulii, bopæl Kongsgaden 30. Selskabet forpligtes ved bestyrelsens formand og som saadan er valgt Einar Oulii. Udskrift af selskabets statuter, dat. 29/1 1907, samt legitimation for bestyrelsen er vedlagt.

Stavanger, 4de februar 1907.

Einar Oulii. C. Kørner.

H. Johannesen.

Registreret idag.

Stavanger magistrat, 7de februar 1907.
(2,25) Thorvald Larsen.

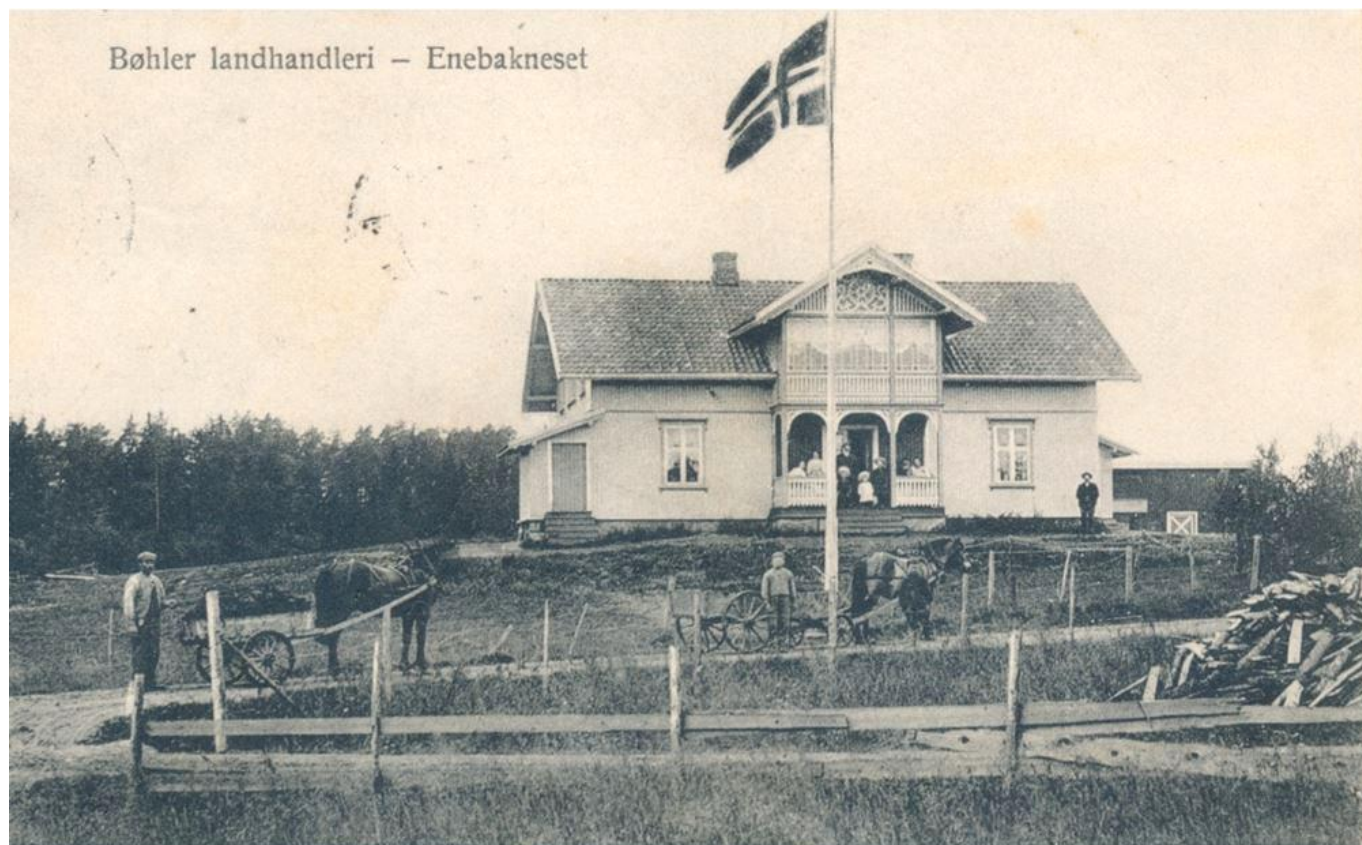

Kvarstein pr. Kristiansand S.

A/S. Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger. No. 8370 a. b.

Forrige side: "Kvarstein pr. Kristiansand S", der utgiverdata er vist under kortet. De neste kortene blir presentert på samme måten. Under er "Bøhler Landhandleri – Enebakneset".

A/S. Stvgr. forenede fotografer, Stavanger. No 6816 a. b. c.

No. 7601 A./S. Stvgr. Forenede Fotografer

Over: "Vennestad i Kvaas Sogn", som i dag er et sogn i Lyngdal kommune i Agder.

A/S. Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger. No. 3560 a. v. b.

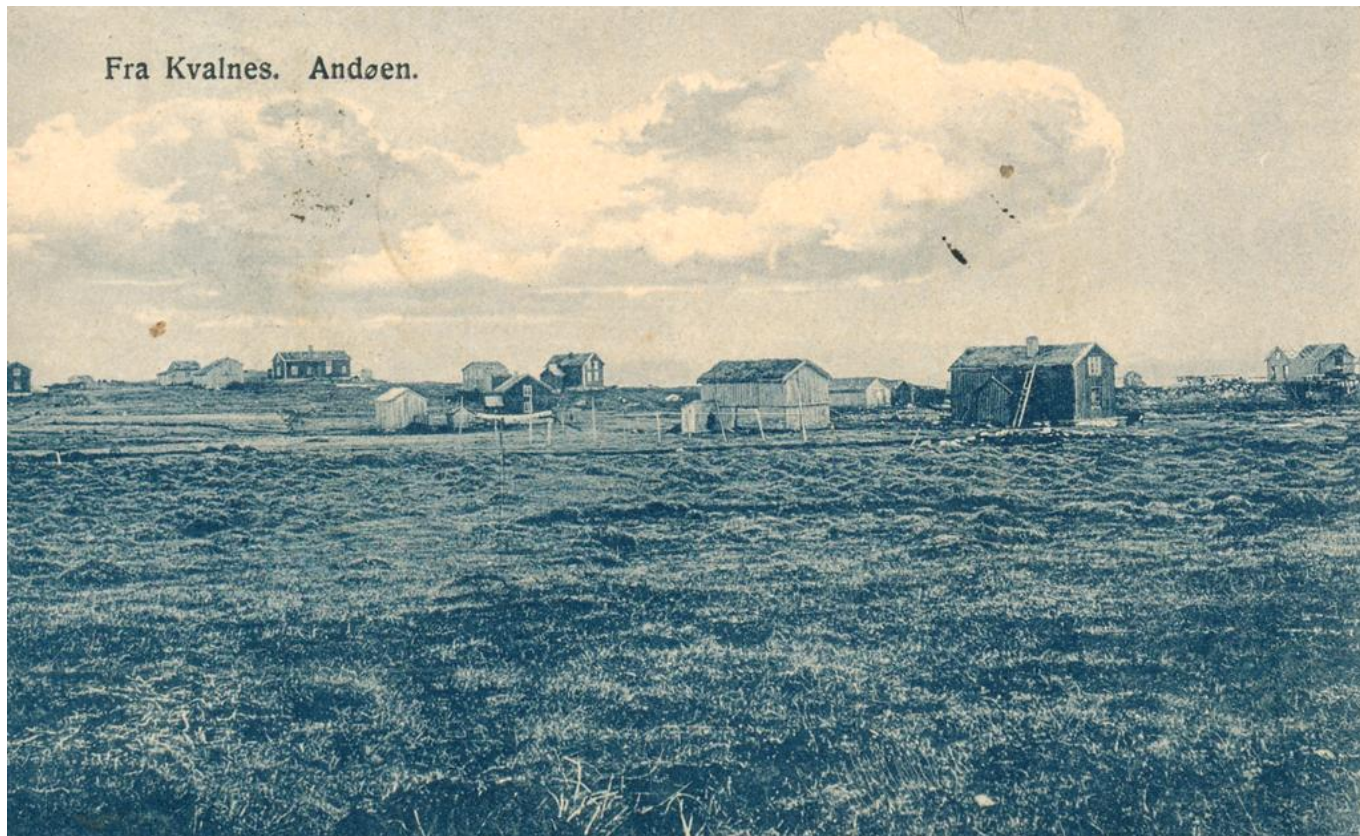
Over: "Parti fra Sundvor", da i Fusa Kommune, nå Bjørnafjorden. Kortets nr er 3560 a.

A/S. Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger. No. 1675.

Over: "Fra Nevlunghavn", en bygd i Larvik kommune

Fra Kvalnes. Andøen.

A./S. Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger. No. 5698

Over: "Fra Kvalnes. Andøen".

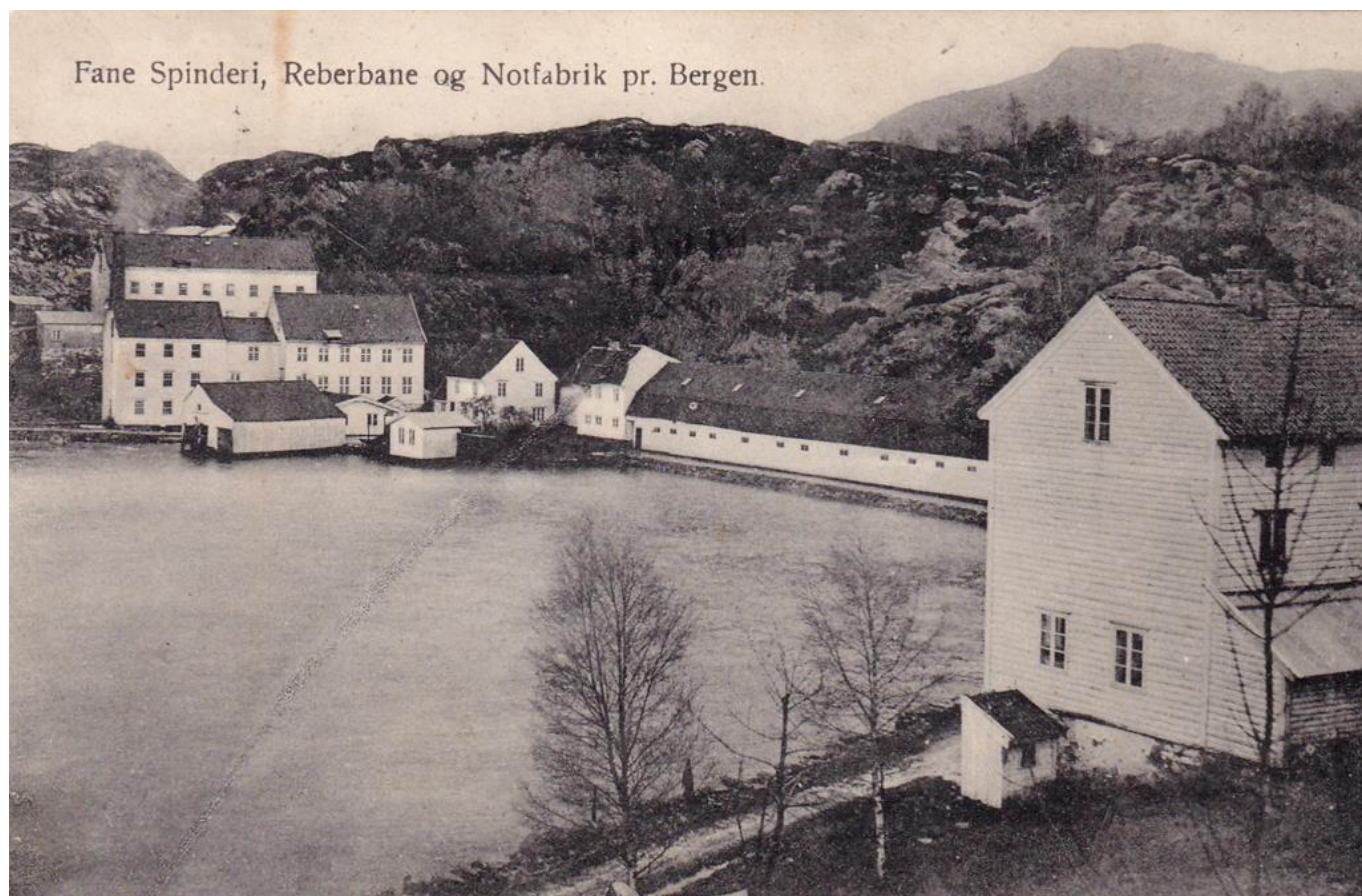
Rusland. Boris-Gleb.

A./S. Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger No. 33 of.

Over: Russland. Boris-Gleb.

Etter de gikk konkurs ble selskapet overtatt av fotografene Herseth & Jacobsen, som fortsatte å gi ut kort med A/S Stvgr. Forenede Fotografer Eft. De søkte også etter reisefotografer og/eller bromidagenter. Den siste annonsen jeg har sett er fra 1914. I min samling har jeg bare to kort, så jeg tror ikke de har gitt ut så mange kort. Et av dem er fra Boris Gleb i Russland, som vist nederst på forrige side.

A/S Stvgr. forenede Fotografer, Stavanger. No. 3266 b. Eneret: Fane Forbrugsforening

Over: "Fane Spinderi, Reberbane og Notfabrikk pr. Bergen", et sted nær Sagenes som ligger mellom Fana Kirke og Krokeide fergekai. Kortets nr er 3266 b, i en serie der a og c også er kjent, alle med motiv fra samme område. To av kortene i serien, som denne, har også med "Eneret: Fane Forbrugsforening". Fra redaktørens samling.

Rogaland er godt representert, men det er etter 40 år leting etter kort fra Rogaland og litt Vest Agder. Resten har jeg bare samlet de siste 5-10 år. Tar avslutningsvis med oversikt over antall kort pr fylke i min samling.

Fylke	Antall	Fylke	Antall	Fylke	Antall
Aust Agder	13	Nordland	24	Telemark	24
Akershus	1	Oppland		Troms	6
Buskerud	3	Oslo	1	Vest-Agder	31
Finmark		Nord-Trøndelag	27	Vestfold	17
Hedmark		Rogaland	32	Østfold	5
Hordaland	6	Sogn og Fjordane	12	Russland	1
Møre og Romsdal	12	Sør-Trøndelag	9		

Endel dygtige Agenter
 for Bromidbilleder samt nogle **routi-
 neredede Reisefotografer** kan faa
 god Ansættelse med høi Fortjeneste ved
Aktieselskabet
Stavanger forenede Fotografer
 (S.A.E.)

Bromidagenter.
 A/S Stavanger Forenede Fotogra-
 fer, som nu er overtaget af Fotogra-
 ferne Herseth & Jacobsen, ønsker at
 engagere en del flinke reisende i Bro-
 midbilleder. **NB. Udmærket provision.**
Herseth & Jacobsen,
 (SAE354) Skagen 28, Stavanger.

Over t.v. annonse i Bergens Tidende 2. feb. 1907, der Stavanger forende Fotografer (SfF) annonserer etter dyktige agenter for Bromidbilder (lystrykk) og "routinereede Reisefotografer". Annonsen til høyre innrykket i Bodø Tidende 14. mars 1911 for Herseth & Jacobsen, dvs de som tok over boet etter SfF).

Postkort utgitt av Stavanger forenede Fotografer – første delen av listen

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke+
Fra Andenes. Vesteraalen	19 eft	Andenes 3VIII10	NO
Rusland. Boris-Gleb	33 eft		RUS
Parti fra Hosanger	1134 b	Hardg. Sh G 18VIII12	HO
Parti fra Tregde	1239/1240a	Kristiansand 24/8-1912	VA
Tregde	1239/1240b	Kristiansand 21/2-1913	VA
Holme pr. Mandal	1242 a	Holme 19VII09	VA
Vere, Lister	1249 b	Vanse 30I10	VA
Vere, Lister	1249 c-d	Vanse 30I10	VA
Melhus, Søndre Undal	1279 a	Mandal 27X09	VA
Snig. Søndre Undal	1282 a-b	Undal 28XII08	VA
Parti fra Skaalevik pr. Flekkerø	1285		VA
Parti fra Mebø pr. Flekkerø	1286	Kristiansand S 21.12.09	VA
Lillesand	1290e	Brevik-Krist. 9III11	AA
Brækkestø	1291	Grimstad 19XII09	AA
Lillesand	1293	Lillesand 15V10	AA
Parti av Austad pr. Farsund	1321	Austad 8VI08	VA
Parti fra Agnefest	1323		VA
Lyngdal	1324 a		VA
Lyngdal	1324 b		VA
Parti fra Bjorbek	1412 a-b	Arendal 13/7-12	AA
Fra Travkjøringen paa Sandvigvandet	1431	Grimstad 22XII11	AA
Guldsmedengen pr. Arendal	1484	Brevik-Kr-sand S 22I12	AA
Strømsbønes, Terneholmen, Svingaden pr Arendal	1487	Arendal 8XII10	AA
Brække og Sandum PR. Tromø. (todelt kort)	1499 b-c		AA
Nes Jernverk pr. Tvedestrand	1526 b		AA
Monkestø pr. Arendal	1532	Arendal 6V10	AA
Ødelgaarlden pr. Brevik	1669 a		TE
Ødelgaarlden pr. Brevik	1669 b		TE
Fra Nevlunghavn.	1675		VF
Løvheim i Tjølling	1682 b	Tønsberg 13VII12	VF
Fra Varhaug Jæderen	1697-1698	Varhaug 15V09	RO
Vik. Rennesø	1738		RO
Vikevaag. Rennesø	1739	Rennesø 21XII09	RO

Vi vet at det er en del av våre medlemmer som liker å ha lister på det som er kjente postkort av steds kort og kunstner kort. Det er etter hvert mange som jobber med slike lister. PIV har som ambisjon å dele lister på nett for de seriene vi har omtalt i bladet de siste 10-15 år. Ambisjonen er å få dette publisert i løpet av inneværende år. Da vil hele listen av SfFs kort legges ut med noen flere data, i tillegg til eier av listen – dvs den som oppdaterer nye ting fra de av dere som vil bidra med å gjøre listen(e) mer komplett.

Innledningsvis ble det nevnt at det var flere av fotografene i SfF som også hadde sin egen produksjon. Den første av disse, var Einar Oulli. Stavanger Museums Årbok fra 1993 omtaler disse fotografene, så vi tar med utdrag av denne: *En spesiell posisjon i historien om Stavangers fotografer har Einar Oulli. Ikke fordi han etterlot seg betydelig eller omfangsrikt fotomateriale. Snarere tvert imot. Hans karriere som fotograf i byen var heller kortvarig. Firmaet eksisterte bare 1905-1907 i Kongsgaten 30. Einar Oullis navn vil først og fremst være knyttet til innsatsen han sto for da han i mai 1906 tok initiativet til at Stavangers fotografer organiserte seg.*

Over: Et av hans få motiver, Valen (Søndhordland). Kortene var ikke nummererte, og eneste informasjon på baksiden var; Einar Oulli.

Postkort utgitt av Einar Oulli

Tittel	Nr.	Brukt sted og dato	Fylke
Eidsvik i Skjold		Grindefjord 19I08	RO
Eidsvik i Skjold			RO
Haraldseidsvaag i Skjold			RO
Hilsen fra Hinna (2-bilders kort)		Hinna 4/6-07	RO
Skjoldevig		Skjold 20X09	RO
Husnås Kirke		Husnes 30XII13	HO
Valen (Søndhordland)		Valen i Søndhordland 24XII08	HO

Neste fotograf i denne gruppen er John Kjølvik (1872-1935). Den tidligere omtalte årboken skriver bl.a dette om han: *I ung alder kom han til Stavanger hvor han gikk i skomakerlære. Tross sin gode forretning kom Kjølvik til å interessere seg for et annet håndverk, fotografien. Hjemme i*

Pedersgaten opprettet han en "bromidanstalt". Han kom i søkelyset da SfF ble opprettet, da denne foreningen gikk til avisene med sin avstandstagen til "upaalidelige reisende fotografer", men kritikken var ikke rettet mot John Kjølvik. Årboken skriver videre: I mars 1918 ble han opptatt som medlem i fotografenes forening, da han på det tidspunktet var "den eneste fotograf i Stavanger som ikke var medlem i foreningen".

T.h. Parti fra Mehammer, i nærheten av Rommetveit på Stord. Noen få av Kjølviks kort har nummer, men dette er ikke et av dem.

Kjølvik brukte mange atelierer i Stavanger. Han startet også atelier i Kopervik og Sauda. Hans siste atelier var i Kirkegaten 40 før han avviklet og flyttet til Sauda og fokuserte på den virksomheten.

Som fotograf var John Kjølvik allsidig, og har etterlatt seg et stort mateeriale innenfor forskjellige genre. At han begynte med "bromidanstalt" var tidstypisk. Adressekalendre viser x antall "bromidforretninger" i Stavanger omkring 1908. Av dem var sannsynligvis bare Steinkopf Wold og Kjølvik seriøse. Selv om Kjølvik hadde atelier i Stavanger, er det som omreisende fotograf i fylket han har etterlatt seg de dypeste spor. Disse bildene er av stor kulturhistorisk verdi.

Som oversikten på neste sider viser, var nedslagsfeltet hans faktisk fra Vest-Agder i sør til Møre og Romsdal i nord-vest – men tyngden av motiver var nok fra Rogaland.

Parti fra Mehammer

Øverst forrige side: Et praktfullt kolorert kort "Steinesvåg, Finnø", med en fjordabåt, D/S "Robert", og ventende passasjerer ved kaien.

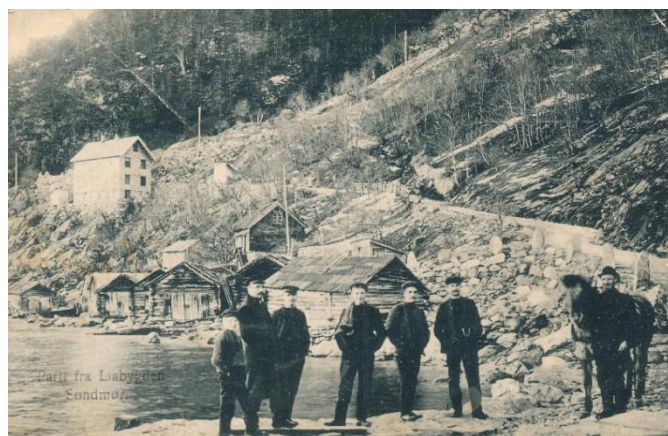
T.h. "Florø. Gadeparti" med mer eller mindre oppstilte barn som statister, med et bakeri lengst t.h. Kortet er stemplet i Florø i 1910.

Postkort utgitt av John Kjølvik – utdrag av listen

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
A/S Norwegian Sardine Co. Kopervik			RO
Akerø - kirke. Romsdalen			MR
Anen Engsgate, Kopervik		Kopervik 24III14	RO
Apotekergaten, Kopervik			RO
Brekke og Lerang - Ryfylke		Meling i Ryfylke 19VII13	RO
Bru Ryfylke			RO
Eidsaa		Hinderaavaag 31XII19	MR
Eikefjord-Kinn			SF
Fister Ryfylke		Fister 4/7-12	RO
Florø			SF
Florø. Gadeparti		Florø 21XII10	SF
Fra Skaanevik			HO
Fraa Maalsnes Sogn		Sogn 23XII17	SF
Helle Ryfylke		Helle Ryfylke 1911	RO
Hesby, Finnø		Stavanger 24XII20	RO
Hilsen fra Tonstad		Tonstad 12I20	VA
Hislen fra Tøsse			HO
Hjelmeland		Skiftun 9/7-38	RO
Hopen Høidalsfjord			SF
Hornellen		Moldøen 2VI11	SF
Høle Ryfylke		Høle 12/12-11	RO
Høle Ryfylke		Høle i Ryfylke 22/12-14	RO
Judeberget Finnø		Finnø 21XI10	RO
Kavli. Isfjorden			MR
Klokkergaarden, Finnø		Stavanger 16IX32	RO
Landbruksskolen, Nærstrand, Ryfylke		Nerstrand 23XII11	RO
Meling Ryfylke		Meling i Ryfylke 10VII10	RO
Myklebust i Søvde			SF
Nærbø og Lauda, Finnø			RO
Nærstrand, Ryfylke		Stavanger 31XII17	RO
Oltedal		Oltedal 22/12-33	RO
Parti av Sauda	17		RO
Sjernerøy	26	Ryfylke Post. B-32	RO

Den fotografen og utgiveren som sannsynligvis er mest populær i dag av disse dyktige Stavanger-fotografene, er Anton Theodor Steinkopf Wold (1875-1966). I følge tidligere omtalte årbok fikk han sitt første atelier i september 1904, bromidansalten i Kirkegaten 3. Han overtok fra 28. desember 1907 Einar Oulliis atelier i Kongsgaten 30, og kjøpte senere eiendommen. Produserte også atskillige postkort med fotografiske motiver. En tid kompanjong med John Kjølvik. Senere ansatt hos andre fotografer. Egen forretning i 1910.

Over: Et knippe postkort fra Steinkopf Wolds store produksjon. Øverst "Snartemo i Lyngdal", med kvinner og barn i forgrunnen. Deretter "Hægeland. Sætersdalen" og til slutt nok et interessant motiv, har med gutter og menn i forgrunnen i "Parti fra Liabygden Søndmør".

Postkort utgitt av Anton Theodor Steinkopf Wold – første delen av listen

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Fagerheim - Skaanevik	3 J	Skaanevik 19XII15	HO
Jondals Gaard	4	Datert nyttår 1911	HO
Parti fra Oltedal	6 J	Oltedal 21/12-11	RO
Hogheim Tananger	7		RO
Slottevik Tysvær	8	Haugesund 23.12.16	RO

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Parti fra Eide. Hardanger	29	Granvin 20V20	HO
Kraftstationen Tyssedal-Hardanger	47	Tyssedal 1VIII13	HO
Parti fra Tyssedal Hardanger	48	Tyssedal 27V13	HO
Seminariet. Stord	73	Seminariet i Søndhordland 20XII14	HO
Parti fra Seminariet	74	Seminariet i Søndhordland 7VIII08	HO
Parti fra Seminariet	75	Bergen-Stavanger III i 1916	HO
Parti fra Vegge pr Lyngdal.	78 S	Lyngdal 31I11	VA
Parti fra Rudjord pr Lyngdal	80 S	Lyngdal 10II12	VA
Parti fra Sekse. Hardanger	90	Børve 22VIII13	HO
Snartemo i Lyngdal	93 S	Hægebostad 9III12	VA
Parti fra Odda Hardanger	108		HO
Parti fra Odda Hardanger	109		HO
Odda Sygehus. Gave fra Keiser Wilhelm	110		HO
Parti fra Odda, Hardanger	111	Odda 9XII09	HO
Parti fra Naa Hardanger	112	Naa 26IX21	HO
Parti fra Børve Hardanger	114	Børve 1VII20	HO
Parti fra Lothe Hardanger	117		HO
Parti fra Eidfjord Hardanger	119	Eidfjord 24VII19	HO
Parti fra Eide Hardanger	120		HO
Parti fra Utne Hardanger	123	Hardanger-Søndhordland Posteksp. E 27VIII09	HO
Parti fra Hjelvik, Osterfjorden	123		HO
Parti fra Grimo Hardanger	125		HO
Parti fra Herand Hardanger	130	Hrd.sø.B13X10	HO
Parti fra Herand Hardanger	131	Datert 3/2-11	HO
Parti fra Aksnes Hardanger	133	Hardanger Søn. Post. A 25VIII09	HO
Parti fra Øvre Krosdalen Hardanger	134	Jondal 22VII17	HO
Parti fra Myren i Kvinnedal	139 S		VA
Parti fra Rørvik Hardanger	140		HO
Parti fra Langevaag	151	Aalesund 21.12.10	MR
Parti fra Maaseidvaag	152	Mauseidvaag 5VIII12	MR
Parti fra Kaarstø	165	Kaarstø 21IV17	RO
Parti fra Fedje pr Bergen.	179		HO
Lindaasstrommens Sluser Spjutø	185		HO
Parti fra Utviken Nordfjord	187		SF
Parti fra Utviken Nordfjord	188	Utviken 31XII13	SF
Martinusen Handelsted Gamlemshaug	191	Stavanger 26.9.08	MR
Ostnes Kirke	195		MR
Parti frå Lepsø - Søndmør	200	Lepsø 5IV12	MR
Parti fra Vigerø - Søndmør	202		MR
Vigerø Kirke og Bedehus - Søndmør	203		MR
Parti fra Valderø - Søndmør	205		MR
Parti fra Storenes, Austefjorden Søndmør	208		MR
Rannestad & Drabløs forretning, Volden	215	Grytøre 29XII11	SF
Parti fra Førde Breim Nordfjord	217	Breim 21XII13	SF
Parti fra Alnes - Søndmør	229		MR
Parti fra Alnes - Havna Søndmør	230		MR
Parti fra Alnes - Havna Søndmør	230		MR
Parti fra Fjørtoft Søndmør	234	Fjørtoft 20III10	MR
Parti fra Skarbøvik	237		MR
Parti fra Skarbøvik	238		MR
Schmidts Fabrikker Søkelven	244	Søkkelsen 27XII14	MR

Over: "Schmidts Fabrikker Søkvelven", nederste kortet i tabellen på forrige side. Under "Parti fra Frøyens Torvfabrik Frøyen", et kort uten nummer, stemplet Kverven 20XII10. Det er ikke ofte man ser torvfabrikker på postkort, så dette motiver fra Frøya i tidligere Sør-Trøndelag er veldig interessant.

Felles for alle disse utgiverne/fotografene, er at de har hatt et stort nedslagsfelt og har prioritert småsteder, dvs har utgitt mange uvanlige og spennende motiver.

Flere Stavanger-utgivere

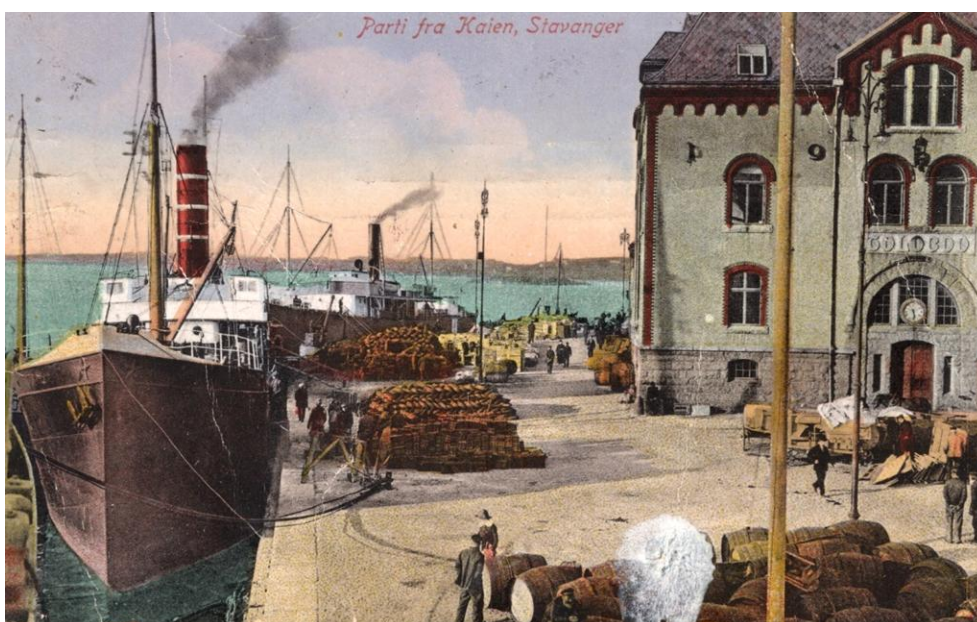
Av Per Otto Vold

I SOP #96 ble fotografer/utgivere Stavanger forenede Fotografer, Stavanger forenede Fotografer Eft, Einar Oulii, John Kjølvik og Steinkopf Wold presentert. Det var et svært rikt miljø for fotografer og større og mindre utgivere i Stavanger-området i postkortets pionertid. Denne gangen skal vi ta for oss Lars Olsen, St. P., S. P. og H. P.

Fotonettverk Rogaland som har gjort mye for å dokumentere disse fotografene/utgiverne og omtaler pionertiden slik: *I 1905 gav Den internasjonale Postkortunionen løyve til bruk av tekstblokk ved sida av adresse-blokka på framsida eller adressesida av kortet. Dermed kunne heile baksida reserverast for biletpresentasjon. Biletsida vart til framsida, og addressesida vart til baksida på postkorta. Postkorta slik vi kjenner dei frå seinare år, skriv seg frå 1905 og utover, men den tekniske kvaliteten vart stadig forbetra. Lystrykk-teknikken var likevel vanleg like fram til om lag 1920, særleg på lokalproduserte kort.*

Vi finner følgende informasjon om Lars Olsen på nettverkets side fotonettverk-rogaland.no, skrevet av Lisabet Risa: *-Olsen, Lars, Stavanger: Dreiv firmaet Lars Olsens Forlag frå før 1908 og Lars Olsens kortforlag, Stavanger frå før 1910. Storprodusent av postkort med motiv frå heile fylket-, også handkolorerte kort. Eit tidleg kort frå Suldalsosen er merka med rød skrift på framsida: Parti af Osen, Suldal og har desse trykte opplysningane på baksida: Lars Olsens forlag, Stavanger No 1921.*

T.h. Parti fra Gruben, Sagvaag, Stord, et unummerert kort brukt i 1915.

T.v. Parti fra kaien, Stavanger, 212181. Fra rundt 1905 da lystrykk var mest brukt, ble mange kort håndkolorert. Samtidig ble det også eksperimentert med fargetrykk – slik som vi ser på dette kortet.

Jæderen, utgitt ca. 1909, med kortnr.1010. Vi ser bygningen til Ogne Meieri til høyre i motivet.

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Lister Fyr, Lister	Unr		VA
Laatefossen, Odda, Hardanger	Unr		HO
Hotellerne Bratlandsdalen, Nesflaten, Norge	Unr		RO
Høllandsfos, Saude	Unr		RO
Nærbø, Jæderen	Unr	Nærbø 2XI10	RO
Paa vei til Olsenvandet, Olden, Nordfjord	Unr		SF
Parti af Parken, Stavanger	Unr	Stavanger 23.7.11	RO
Parti af Parken, Stavanger	Unr	Stavanger 26.6.13	RO
Parti af Parken, Stavanger	Unr	Stavanger 26XI13	RO
Parti af Røldal med Breifond Hotel, Norge	Unr	Sand 20VI14	HO
Parti fra Bakke, Hardanger	Unr	STRANDEBARM 30X10	HO
Parti fra Bredevandet, Stavanger	Unr	Stavanger 29.4.10	RO
Parti fra Figgen	Unr		RO
Parti fra Furuly Stord	Unr		HO
Parti fra Helleland	Unr	Helleland 31XII14	RO
Parti fra Jørpeland	Unr	Jørpeland 13VII21	RO
Parti fra Kannik, Stavanger	Unr	Chr.A-Bergen 12II09	RO
Parti fra Kleppe, Jæderen	Unr		RO
Parti fra Kleppe, Jæderen	Unr		RO
Parti fra Kleppe, Jæderen	Unr	Kleppe 27IX11	RO
Parti fra Kleppe, Jæderen	Unr		RO
Parti fra Gruben, Sagvaag, Stord	Unr		HO
Parti fra Gruben, Sagvaag, Stord	Unr	Stord 21VIII15	HO
Parti fra Hauge, Sogndal	Unr	Datert 1912	RO
Parti fra Hauge, Sogndal	Unr	Rekefjord 3/11-12	RO
Parti fra Hauge, Sogndal i Dalane	Unr	Hauge i Dalane 22/12-16	RO

På forrige side er et utsnitt av Lars Olsens tidligste utgivelser, der ingen av kortene har numre. Den fulle oversikten vil bli publisert på postkort.club i midten av desember. Som mange av de andre fotografene på denne tiden, reiste Olsen også rundt, primært i Rogaland, der mer enn 80% av kortene i min samling kommer fra. Ca. 10% er fra Hordaland og resten er fordelt på Vest Agder og Sogn og Fjordane.

Det er vanskelig å vite eksakt hvor mange kort Olsen produserte, men et forsiktig anslag er ca. 500.

T..h. Parti fra Akre, Karmöen stemplet Aakrehavn 23 VI 10.

Når det gjelder de neste fotografene/utgiverne jeg vil presentere, har jeg prøvd i minst 20 år å finne ut hvem som skjuler seg bak initialene disse har brukt – uten at noen har kunnet bidra til å ”knekke koden”. Fotonettverk Rogaland har ikke funnet noe data om dem. De er heller ikke omtalt i fotonettverkenes Ragna Sollieds og Susanne Bonges bøker.

Jeg har også vært i kontakt med en som har nesten alle årganger av bøkene av Norges næringsliv/skattebøker og han har heller ikke funnet noe om dem. Det er litt overrasket da St. P har gitt ut kort fra nesten hele Norge. Kan begynne å lure om det er samme mann/firma som bare har skiftet navn.

Vidar Flesland har kommet med en interessant hypotese ”Når det gjelder St. P. og/eller S. P. ser jeg ikke helt bort fra at det kan være en forkortelse for Stavanger Portrætanstalt uten at det fører oss så mye lenger.”

I håp om å få mer klarhet i dette, har jeg satt Lisabet Risa på saken og spurt henne om hun kan finne noe informasjon S. P., St. P. og H. P.

T.v. Victoria Hotel, Haugesund, St. P. 8, stemplet Chr.A - Bergen E 16 IV 10.

Selv om vi ikke har beviser for at St. P., evt også S. P. er en forkortelse for Stavanger Portrætanstalt, holder vi åpent at de står bak disse to utgiverne - inntil det motsatte er bevist. St. P. kan ha utgitt i overkant av 1.000 kort, mens S.P. ca. 150 – om alle numrene mellom de laveste og

høyeste kjente er brukt. At såpass store regionale utgivere ikke har etterlatt seg spor i historiske arkiver, er vanskelig å fatte.

Før vi går videre skal vi se litt på Stavanger Portrætanstalt, som har gitt ut postkort med firmanavnet på baksiden. Vidar fant interessant informasjon ved søk i NBs arkiver fra Indre Akershus Blad, tirsdag 10. oktober 1978:

Glimt fra gammel tid

«Skulerud Jernbanestation – Høland» er teksten på dette postkortfotoet, som er et brevkort fra NL & R Stvgr. **Portrætanstalt** 138. (1606). Det ble brukt som gratulasjonskort i september 1909, og må altså være eldre enn dette. Bildet

er brukt i Høltedahls bygdebok, og er tatt av Rolf Enger. Fra venstre ser vi i bildet: Theodor Skullerud, Hjørdis Skullerud (gift Holth), Torolf Skullerud, Arnholdt Berg, to ukjente, Klemet Skullerud, en

ukjent, stasjonsmester Skrepstad, Johannes Sandvik og Johan Skullerud (lærer?). Togpersonalet er også foreløpig ukjent. Lokomotivet er No 2 Eidsverket. Vi ser Skullerud Hotel til venstre bak sta-

sjonsbygningen.

Kortet er utlånt av Guldberg Pavestad, og Olai S. Pavestad, Oslo har hjulpet med opplysninger.

Avfotografering av postkortfoto.

Trygve Panhoff

Her får vi et eksempel på et kort fra Skulerud Jernbanestasjon – Høland, utgitt av Stvgr. Portrætanstalt nr. 138 og N. L. & R. (NLR) nr. 1606.

Fra Lokalhistoriewiki sakser vi følgende: *Johnsons Lystrykatelier var et fotograffirma i Kristiania som blant annet produserte postkort. Det ble etablert i april 1900 av Axel J. Johnson. Det byttet 2. september 1905 navn til Norsk Lystryk & Reproduktionsanstalt, dette ble kunngjort i Aftenposten 3. september.*

S. P. har tatt med NLR-numre på alle sine kort, der et av dem har samme numre som kortet som er omtalt over. Kan to ulike motiver ha hatt samme NLR.-nummer og serienr.? Det vil i så fall være et sjeldent avvik som jeg så langt ikke har registrert i egen samling.

S. P. har brukt NLR-numre i intervallet 1272 – 1608, mens St. P. sporadisk oppgir NLRs trykkeri-/bestillingsnumre på sine kort. Intervallet her er 1681 – 1981, med en slenger; 898.

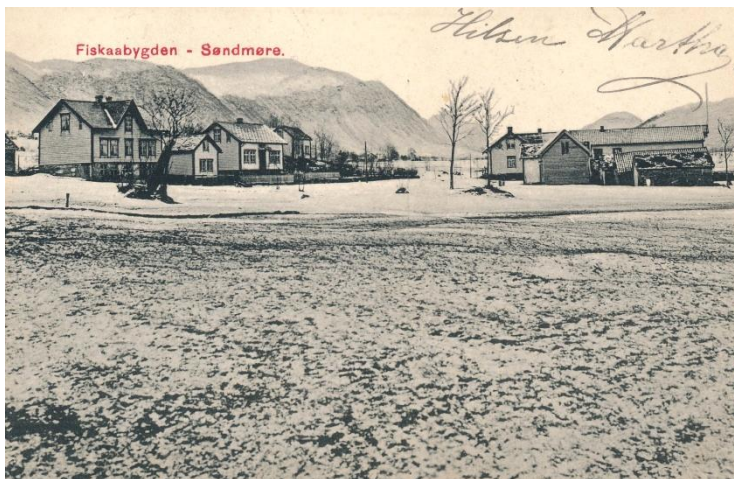
Over: Parti fra Mølstre-
vaag pr. Haugesund, et
sted i Sveio i Horda-
land.

Som vi ser på kortets
bakside, har dette
nøyaktig samme data
som er oppgitt for
kortet fra Skulerud
stasjon.

Ingen ting av dette beviser at St. P., S. P. og Stavanger Portrætanstalt har vært samme utgiver/firma. Det er dog ikke overlapp i NLR-nummerseriene St. P. og S. P. har benyttet, noe det er for deres egne nummerserier (flere motiver med samme NLR-numre).

Men samtidig er det jo som vi har vært inne på tidligere en mulighet for at både St.P. og S.P. er forkortelser for Stavanger Portrætanstalt. Det store spørsmålet da blir jo da; hvorfor opererte de da med tre ulike utgiver/ firmanavn?

Dermed går vi videre som om dette er ulike utgivere, så vi begynner med å vise en del av St.P.-kortene, der laveste nr. jeg kjenner er 4a og det høyeste 1085-1086. De med to numre er to-motivskort, men i noen tilfeller er det ikke sekvensielle numre. Kan det bety at numrene er basert på negativenes numre?

Over t.v. Tuftehaugen-Skistue,- Tønset, nr. 37-40, som er et av eksemplene på at kortnummeret med to bilder ikke er i sekvens. Øverst t.h. Fiskaabygden – Søndmøre, nr. 215 med NLR-nr. 1981, stemplet i Fiskaabygden 11 VII 16. Nederst t Bremangerpolen, nok et nr. 8, stemplet Bremangerpollen 9 IV 09. Under nr. 148-Hotel "Fjeldvang" Atna-St. Østerdalen.

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Parti fra Handelsstedet Sjerliøren	4a		ST
Bremangerpolen	8	Bremangerpollen 9 IV 09	SF
Victoria Hotel, Haugesund	8	Chr.A-Bergen E 16 IV 10	RO
Parti ved Time Kirke	9		RO
Hognestad St. Jæderen	10		RO
Parti fra Inset	11 12	Indset 23 XII 10	ST
Krossen og Parti af Time, Jæderen	11 12		RO
Leganger Kirke, Stat.	12		SF
Undheim, Jæderen	14		RO
Undheim, Jæderen	15		RO
Markhaug i Kvikne	16-17		HE
Parti fra Tønset	30		HE
Tuftehaugen Skistue, Tønset (2 bilders kort)	37&40		HE
Parti fra Grimo, Hardanger	38	Grimo 18 XII 12	HO
Parti fra Espe - Hardanger	51	Espe 14 XII 11	HO
Røros gamle og Nye Kirke Parti fra Røros	70	Røros 10 II 11	ST
Aalens Kirke Hilsen fra Hersjedalen	91-92		ST
Gaare i Holtaalen	100		ST
Hilsen fra Hell	120	Hell 20 V 13	NT
Hilsen fra Hegset, Selbu	128		ST
Hotel "Fjeldvang." Atna St. Østerdalen	148		HE
Parti fra Melven	164	Hinna 30I15	HE
Hilsen fra Førde, Søndfjord.	176		SF
Otta med Pillarguripiggen	178		OP
Otta seet fra Kringsjaa	179	Nordbanernes Peksp H 6 VIII 11	OP
Ulsteinvik	189	Ulstein 22XII16	MR
Hilsen fra Barmsund	193	Barmsund 20X46	SF
P. Bergs Landhandleri Morskogen St.	214	Hamar 10X12	HE
Fiskaabygden - Søndmøre	215	Fiskaabygden 11VII16	MR

Øverst starten på St.P.-listen. Over Markhaug i Kvikne i Nord-Østerdalen, nr. 16-17. I følge Digitalmuseet er mannen på bildet, Anders Reitan - som bodde på gården. Han var en fremtredende skikkelse i Kvikne på 1800-tallet, og var også stortingsrepresentant.

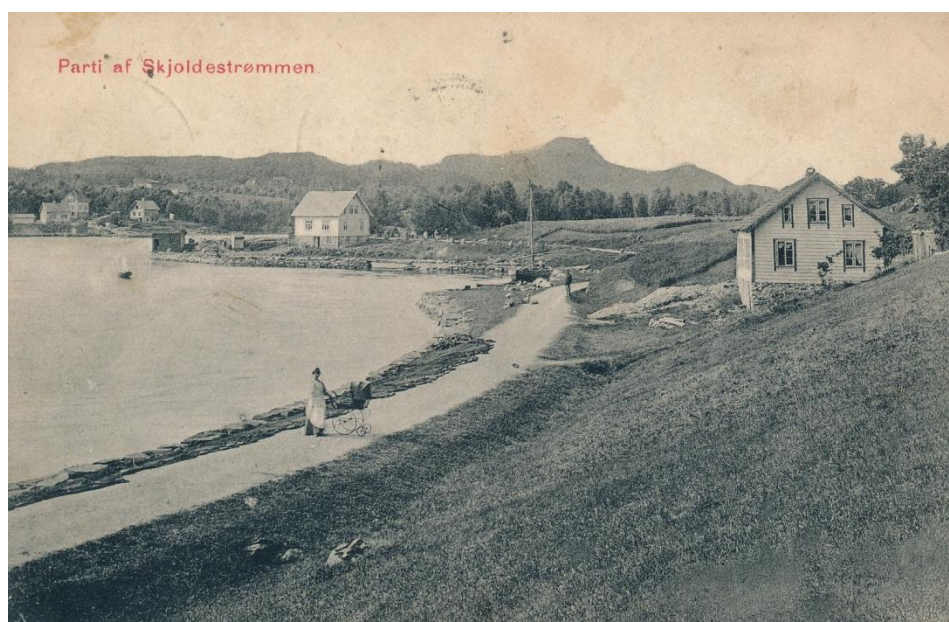
Så er vi kommet til S.P. der vi viser et knippe motiver fra Rogaland, der mange av deres motiver kommer fra. De øvrige kjente er fra Sogn & Fjordane.

T.h. Solstrand pr. Høie i Føresfjorden, i nærheten av Haugesund. Kortet er nr. 11 og NLR-nr. 1446. Vi skimter Solstrand Landhandel. Digitalmuseet har et senere bilde som viser at det ble bygget et naust til høyre for butikken.

Parti af Salhus pr. Haugesund, et sted i nærheten av Avaldsnes. Kortet er nr. 120, NLR-nr. 1449 og er stemplet Haugesund 7.8.10.

Parti fra Skjoldestrømmen (i Tysvær Kommune), nr. 72 og NLR-nr 1278. Stemplet Skjoldestrømmen 29 XII 11.

Øverst på neste side tar vi med oversikten over kjente kort utgitt av S.P. Vi ser at de bruker samme måten å nummerere kortene sine som St.P.

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Solstrand pr. Høie, Føresfjorden	11	Haugesund 18.12.08	RO
Parti af Lervik i Sogn	50	Stavanger 11.12.09	SF
Parti af Lifjorden	60	Brukt 10/1-09	SF
Parti af Skjoldestrømmen	72	Skjoldstrømmen 29 XII 11	RO
Hilsen fra Skjoldestrømmen	73		RO
Hilsen fra Dale i Søndfjord	87	Salhus 2 I 13	SF
Dale i Søndfjord	88	Fjord. Posteks. D 7 VII 10	SF
Parti af Dale i Søndfjord	89-91	Fjord. Posteks. C 10 VIII 10	SF
Parti af Dale i Søndfjord	90	Dale i Søndfjord 21 XII 11	SF
Parti af Dale i Søndfjord	92	Fjord. Posteks. B 5 IV 17	SF
Parti af Sandesund, Sundfjord	95	Datert juleaften 1910	SF
Parti af Kumle i Søndfjord	96	Kumle 21XII10	SF
Parti fra Stangfjorden.	97	Tinn 21XII10	SF
Ohmsosen, Ryfylke	100	Nedre Vats 3 I 10	RO
Parti af Sjurseike, Øvre Vats	102	Stavanger 30 XII 32	RO
Slaatevik, Tysvær	106	Tysvær 23 XII 10	RO
Parti av Grinde i Skjold	111	Skjoldsstraumen 8 VII 10	RO
Partier fra Storesund, Karmøen	117-118		RO
Parti af Salhus pr. Haugesund	120	Haugesund 18.10.11	RO
Kaarstø, Falkeidbygden	125-126	Tysvær 20 XII 08	RO
Parti af Thuestad og Baarsvik i Røkesund	127		RO
Parti af Mølstrevaag pr. Haugesund	138	Datert 3/4-1909	RO
Skjeljevik pr. Mølstrevaag	139	Haugesund 25.8.10	RO
Bleivik pr. Haugesund	140		RO

Under: Hornnes Station, en stasjon på Sørlandsbanen i Åseral kommune. Kortet har nr. 120 og NLR-nr. 1105 – og er utgitt av H. P., vår siste fotograf/utgiver i denne artikkelen. De H. P.-kortene jeg kjenner til har NLR-nr. i intervallet fra 1078 – 1152, så de ca. 50 kortene må da være utgitt i en kortere periode. Disse overlapper ikke med NLR-numrene hos St. P. og S. P.

De aller fleste av H.P.s kort har motiver fra Rogaland og Agderfylkene, men kortet med laveste kjente nr., er fra Høvik i Asker.

T.v. Høvik Landhandel med påskritene "Ret opp på den anden side av veien er vort hus". Skrevet kortet er: "Drammensveien en hal times gang fra Xania." Kortet har nr. 8 og NLR-nr. 1024, og er stemplet Høvik 2 X 08.

Parti af Grænna, kort nr. 117, NLR-nr. 1108. Kortet er sendt av G. E. Lande og er sendt til O. S. Kolsdals Eft. i Kr.sand. Stempelet er delvis synlig, og kan se ut som Grenna – som ikke finnes i Norsk Postmuseums base. Vi finner dog en Tor E Lande, gaarbruker og postaabner bosatt på Lande gård i Bygland kommune i folketellingen fra 1910.

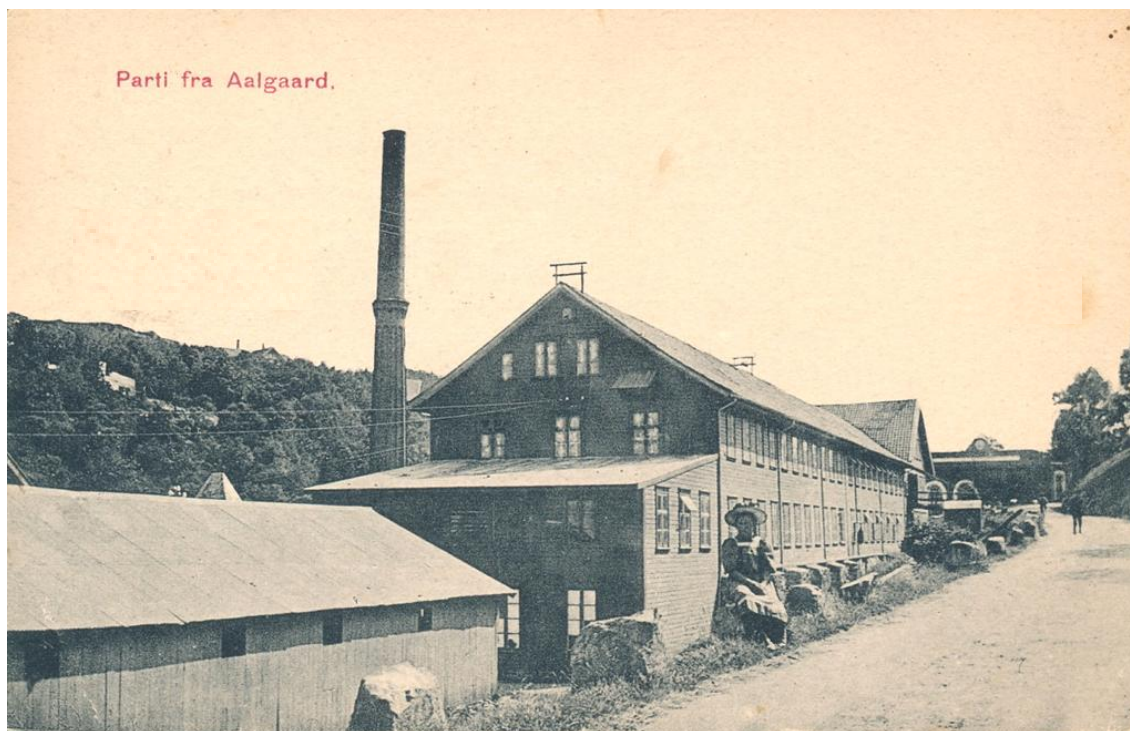

Vigrestad Station, nr. 145, NLR-nr. 1148, stemplet Stavanger 30.12.10. Kortet er sendt til Fyrbøder Oskar Pedersen Voss St, Pr. Bergen – men videresendt til Finse.

Vigrestad Stasjon ble opprettet ved åpningen av Jærbanen i 1878, og er fortsatt i bruk for lokaltog.

På neste side tar vi med et utsnitt av de første utgivelsene fra utgiveren H.P. Flere av kortene er fra jernbanestasjoner og landhandlere – som sannsynligvis også har solgt kortene deres.

Tittel	Nr	Brukt sted og dato	Fylke
Høvik landhandel	8	Høvik 2 X 08	AK
Vennesla Station	24		VA
Parti fra Vennesla	25	Brukt 1919	VA
Parti fra Vennesla	26	Brukt 1908	VA
Parti fra Vennesla	27	Brukt 1913	VA
Parti fra Vennesla	29		VA
Parti fra Vennesla	30	Vennesland 22 XII 08	VA
Parti fra Vennesla	31		VA
Parti fra Vennesla	32		VA
Parti fra Vennesla	33	Brukt 1908	VA
Møllebaakken, Iveland	101	Cristiansand S 12.10.08	VA
Parti fra Iveland	102		VA
Vinjetun	104		
Iveland Forbrugsforening	105		VA
Iveland Station	106	Iveland station 24 XII 08	VA
Hægeland's Landhandel	107		VA
Vonheim	108		
Parti fraa Hægeland	109	Hægland 8 VII 11	VA
Parti fra Daanes	110	Hornæs 27 XII 08	
Hornnes Station	112	Aaseral 17 XII 13	AA
Evje Station	114	Brukt 1909	AA
Parti fra Grænna	117	Brukt 3/1-10	AA
Gunnar Bakkes Gaard	120	Ryssestad 22 XII 08	
Langrak	121		AA
Bygland Kirke	124	Vatrestrøn 23 I 09	AA
Parti afg Oraksbø	126		AA
Parti af Moi	130	Jædersbanen 9/7-09	RO
Parti fraa Moi	131	Moi 11 XI 09	RO

Parti fra Aalgaard, nr. 158 og NLR-nr. 1152 – stemplet Gjesdal 23 IV 10. Kortet viser Aalgaard Uldvarefabrikker som ble grunnlag på Gjesdal av Ole Nielsen i 1870. De endret senere navn til De Forende Uldvarefabrikker.

Helt på tampen, har vi fått tilsendt et knippe med annonser fra Lars Olsen. De er hentet fra ulike publikasjoner, dvs:

- 1 «Den 17de Mai» 23/12-1911 (t.h)
- 2 Allers Familie-Journal 30/10-1913
- 3 Allers Familie-Journal 23/10-1916
- 4 Godtemplarbladet 1916

Annonnene viser til prisliste, som hadde vært interessant å få tak i, om de eksisterer fortsatt. Annonnen under reklamerer for "billige nyheder i alle sorter prospekt-brevkort for **julen**."

Så takk til Vidar for å ha funnet disse annonsene. Han sier at disse er funnet på NB, og fortsetter: *Ut fra ordlyden heller jeg til at Lars Olsen ikke nødvendigvis fotograferte selv, men var en utgiver av andres motiver på linje med C.A. Erichsen, M.M Lohne etc.*

Som tidligere nevnt har jeg spurt lokalhistorisk ekspert, Lisabet Risa, om hun kan finne mer ut om de uidentifiserte fotografene/utgiverne som er omtalt i denne artikkelen – se svaret under:

Det er så "irriterande" når me alle ser det ut for, må gje opp å finna nøkkelen til forkortingane St. P., S.P. og H.P. Eg er ikkje overbevist om at forkortelsen kan visa til firmaet Stavanger Portrætanstalt, men gjer opp - i alle fall i denne omgangen.

Det er som nemnt eit imponerande og verdifullt arbeid du gjer her. Eg forstår det slik at du skal samla alt i ein ny artikkel med fullstendige kort-lister. Då kan du kanskje sjå på forslaga mine:

Det er meir enn godt gjort at desse reisefotografane i det heile greidde skriva stadnamna så korrekt som dei gjorde. Men det var jo veldig viktig med korrekte namn. Dei kunne ikkje selja postkort med feilskrivne namn.

Vårt prinsipp er å gjengi det som står på postkortet nøyaktig – selv om det er skrevet feil. Men om vi observerer feil, legger vi inn korrekt navn den gangen og evt dagens navn om det avviker som en kommentar – så vi er svært takknemlige for hennes forslag til korreksjoner.

Vi skal ikke lage en artikkel til, men reviderere listene våre før de legges ut på postkort.club.

Da har jeg sjekket med all tenkelig ekspertise for de tre ukjente fotografene/utgiverne, uten at noen så langt har klart å "knekke kodene". Men kanskje noen av dere som leser bladet vet mer? I så fall kontakt meg på: pervold@gmail.com.